

PROLOGAS

Ši diena

Malonumą jai teikdavo maži dalykai. Tylus dūzgis didelės pūkuotos kamanės, skraidančios nuo žiedo prie žiedo pamiršus, jog taip ji vykdo užduotį, nuo kurios priklauso visos žmonijos išlikimas. Pelėžirnių, kuriuos ji augina daržovėms skirtoje lysvėje, nors daug praktiškiau būtų sėti kokius nors valgomus jų giminaičius, svaiginantis aromatas ir nepakartojamos jų spalvos. Matyti, kaip jos vyras vis pasitrindamas savo skaudamą nugarą, nesiskųsdamas tręšia jos rožyną, nors tuo metu daug mieliau veiktų ką nors kita.

Priklaupusi, viena ranka raudama piktžoles, ji jaučia, kaip kitą ranką suima ja pasitikinti maža ir šilta anūkės rankelė. Tai dar vienas mažas dalykas, kuris jai teikia daugiausia malonumo, visada papuošia veidą šypsena ir priverčia sparčiau plakti širdį.

— Ką darai, močiute?

Atsisukusi ji pažvelgia į mylimą anūkę. Mergytės skruostukai nurausvinti popiečio saulės, o maža nosytė išsitempusi žemėmis. Išsitraukusi nosinę ji švelniai nuvalo žemes.

— Raunu piktžoles.

— O kam?

Ji trumpam susimąsto.

— Joms čia tiesiog ne vieta.

— A. O kur tada joms vieta?

— Jos piktžolės, neturi savo vietos.

Anūkė, patempusi apatinę lūpą, suraukia kaktą.

— Keista. Galvojau, kad visi turi savo vietą.

Ji nusišypso ir, žiūrėdama į tolėliau dirbantį savo vyrą, pakšteli mergaitei į viršugalvį. Nors kadaise tamsūs buvę jo plaukai dabar jau vietomis žili, o veidas raukšlėtas, net ir po daugybės prabėgusių metų jis jai svarbiausias žmogus, ir ji kiekvieną dieną dėkoja likimui, kad jį surado. Nors to galėjo ir neįvykti, vieną dieną jų keliai susikirto ir nuo tada jie kartu.

Ji atsisuko į anūkę.

— Tu teisi. Gražinkime jas į vietą.

Kasdama duobutę ji mąsto, kiek daug galima išmokti iš vaikų, nors taip dažnai suaugusieji jų nuomonę nuvertina ar apskritai jos nepaiso.

— Močiute?

Į realybę ją sugražina anūkė.

— Taip, brangute.

— Kaip jūs su seneliu susitikote?

Ji atsistoja, paima anūkę už rankos, nubraukia nuo veidelio auksinę plaukų sruogą.

— Na, pabandykim prisiminti. Istorija *labai* ilga...

PIRMA DALIS

1973-ųjų kovas

Šįkart ji tikrai mirs, moteris tuo neabejoja. Supranta, jog jai liko gal tik kelios sekundės, todėl tik tyliai meldžia, kad viskas kuo greičiau baigtųsi. Jaučia, kaip per kaklą bėga šiltas lipnus kraujas. Ji girdėjo tą siaubingą garsą, kaip sutraškėjo kaukolė, kai vyras trenkė jos galvą į sieną. Burnoje kažkas kietas tarsi akmenukas; supratusi, kad tai dantis, bando jį išspjauti. Jo rankos taip stipriai spaudžia jai kaklą, kad moteris nebegali nei kvėpuoti, nei išleisti kokio garselio. Plaučiai isteriškai reikalauja deguonies, o akių dugne spaudimas toks stiprus, kad atrodo, jog akių obuoliai tuoj iššoks. Pradedą svaigti galva, ir tada, ak, kokia palaima, ji pagaliau praranda sąmonę.

Pasigirsta seniai pamirštas mokyklos skambutis, stauga ji ir vėl penkerių. Skambėjimas vis nesiliauja, per jį negirdėti, ką aplink kalba vaikai. Ji šaukia jiems, kad nutiltų, tada supranta, kad turi balsą.

Priešais akis — miegamojo lubos, ji pažvelgia į žadintuvą, kuris ką tik ją pabudino. Nugara šlapia nuo prakaito, ir ji užsitraukia antklodę aukštai iki smakro, kad dar bent kelias sekundes pasidžiaugtų jaukia lovos šiluma. Širdis stipriai daužosi nuo ką tik sapnuoto košmaro, tad ji iš lėto per burną išpučia orą. Šaltame kambaryje pakimba baltas debesėlis. Sutelkusi visą valią ji lipa iš lovos ir susiraukia, kai basa koja pajaučia šaltas šiurkščias medines grindis. Užmeta akį į Riką, kuris, laimei, vis dar miega. Vakar vaka-

re jis išgėrė butelį viskio, todėl dabar taip ramiai ir garsiai knarkia. Jo cigarečių pakelis prie lovos ant staliuko, ten jas pati ir padėjo. Jei prabudęs Rikas neras cigarečių, jo nuotaika iškart subjurs.

Moteris pėdina į vonios kambarį ir tyliai uždaro duris. Norint dabar pažadinti Riką, tikriausiai prireiktų Hirosimos sprogimo, bet Tina verčiau nerizikuos. Ji prisileidžia į kriauklę kaip visada ledinio vandens. Tenka rinktis — maistas ar šiluma ir šiltas vanduo. Rikas neteko autobuso vairuotojo darbo, tad pinigų dabar vos užtenka maistui. Nors alkoholiui, cigaretėms ir lošimams, pagalvoja ji, kažkodėl jų visada pakanka.

Nulipusi laiptais žemyn, pripila į virdulį vandens, užkaičia jį ant viryklės. Laikraščius išnešiojantis berniukas jau buvo užsukęs, ji abejingai iš pašto dėžutės išsitraukia „The Sun“ sau ir „The Sporting Life“ Rikui. Jos dėmesį patraukia „The Sporting Life“ vedamojo straipsnio antraštė. Šiandien prasideda didžiosios žirgų lenktynės Liverpulyje. Jai nulinksta pečiai ir nukrato šiurpas pagalvojus, kiek pinigų Rikas praloš per šias lenktynes. Be to, didelė tikimybė, kad iki pietų jis bus per girtas eiti į lažybų kontorą, taigi už vyrą statyti teks Tinai. Lažybų punktas greta labdaros parduotuvės, kurioje ji dirba šeštadieniais, tad jame triūsiantis Grehemas jau buvo tapęs artimu bičiuliu. Penkias darbo dienas atvargusi stenografiste vienos draudimo įmonės biure Tina nekantriai laukdavo šeštadienio, kada galės padirbėti labdaros krautuvėlėje. Rikas kartoja, juokinga, kad ji visą dieną be jokio užmokesčio rūšiuoja mirusių žmonių drabužius, kai tuo metu galėtų dirbti kokioje normalioje parduotuvėje ir taip labiau prisidėtų prie

šeimoms išlaikymo. Tačiau Tinai darbas parduotuvėje buvo proga praleisti dieną be Riko, taip pat jai patiko bendrauti su pirkėjais, su kuriais galėjo pasikalbėti be įtampos, nesi-
jaudindama dėl kiekvieno išstarto žodžio.

Tina įjungė radiją, pritildė garsą. Radijo laidų vedėjas Tonis Blekburnas savo kvailiais juokeliais sugeba privers-
ti ją nusišypsoti. Jis kaip tik pristatinėjo naują Donio Os-
mondo singlą „The Twelfth Of Never“, kai pasigirdo duslus
virdulio švilpimas. Tina griebė virdulį nuo viryklės, kol šis
nepradėjo dar garsiau švilpti. Į seną dėmėtą arbatinuką
įdėjo du šaukštelius arbatžolių, užpylė jas verdančiu van-
deniu, o laukdama, kol arbata prisitrauks, atsisėdusi prie
virtuvės stalo, atsivertė laikraštį. Antrame aukšte sušniokš-
tė tualete nuleidžiamas vanduo, Tina sulaikė kvėpavimą.
Išgirdusi, kaip Rikui einant atgal į lovą, po kojomis girgžda
grindų lentos, ji su palengvėjimu atsiduso, bet ir vėl sustin-
go, nes jis riktelėjo:

— Tina! Kur mano cigaretės?

Jėzau. Jis rūko kaip kaminas.

Tina pašoko kaip įgelta ir kas antrą laiptą užlėkė į viršų.

— Vakar vakare padėjau ant staliuko prie lovos, —
uždususi paaiškino jau stovėdama prie jo lovos pusės.

Prietemoje ranka brūkštelėjo per staliuką, bet cigare-
čių nerado. Tina nuryja seiles bandydama sulaikyti kylan-
čią paniką.

— Aš truptį atitrauksiu užuolaidas, nieko nematau.

— Dėl Dievo meilės, moterie! Negi taip sunku prabu-
dusiam vyrui paduoti cigarečių? Baisu.

Jo iškvėptas rūgštus dvokas atsiduoda išsivadėjusiu
viskiu.

Pagaliau Tina randa cigaretes ant grindų tarp lovos ir staliuko.

— Štai jos. Tikriausiai per miegus numetei.

Rikas kurį laiką į ją įdėmiai žiūri, po to ištraukia iš rankos cigarečių pakelį. Tina susigūžia, užsidengia rankomis veidą. Rikas griebia ją už riešo, jų žvilgsniai susitinka sekundę prieš Tinai užsimerkiant. Ji bando sulaikyti besitvenkiančias ašaras.

Pirmą kartą, kai Rikas jai sudavė, Tina prisimena it vakarykštę dieną. Tai prisiminus, jai dar ir dabar pradėdavo skaudėti skruostą. Bet sunkiausia tada buvo ne išverti fizinį skausmą, bet suvokti, jog niekas niekada nebebus kaip buvę. Be to, tai įvyko pirmąją jų vestuvių naktį. Iki tos akimirkos visa diena buvo tiesiog tobula. Rikas atrodė toks gražus su savo nauju rudu kostiumu, kreminės spalvos marškiniais ir šilkinio kaklaraiščiu. Baltas gvazdiko žiedas švarko atlape — patvirtinimas, kad jis jaunikis. Tinai atrodė, kad neįmanoma mylėti stipriau, nei ji tądien mylėjo savo vyrą. Visi sakė, kad ji atrodo pritrenkiamai. Ilgi tamsūs plaukai buvo susegti į dailiai pasitaršiusį kuoduką, papuoštą mažytėmis gėlytėmis. Šviesiai mėlynos akys blizgėjo iš po storų dirbtinių blakstienų, o veido oda spindėjo natūraliu grožiu, kuriam paryškinti nereikėjo jokios kosmetikos. Po ceremonijos viename nebrangiame vietiniame viešbutuke vyko linksma šventė, jaunieji ir jų svečiai visą naktį šoko.

Kai po šventės Tina su Riku viešbučio kambaryje jau ruošėsi eiti miegoti, Tina pastebėjo, kad Rikas neįprastai tylus.